

Мирослава Чорна, Дарій Грабар

БУКВАРИНКА

Посібник для 1-го класу
загальноосвітніх навчальних закладів

Навчальна книга
Богдан

УДК 821.161.2(075.2)

ББК 81.2 Укр я71

Ч-75

Рецензенти:

методист кабінету початкової і дошкільної освіти Львівського обласного
інституту післядипломної педагогічної освіти

Н.М. Павлусів

вчитель-методист СШ №100 м. Львова

Г.Г. Кузьмич

вчитель-методист школи-садка №94 м. Львова

Н.П. Філь

Чорна М.

Ч-75 Букваринка : посібн. для 1 кл. загальноосв. навч.
закл. / М. Чорна, Д. Грабар. — Тернопіль : Навчальна
книга — Богдан, 2012. — 160 с.

ISBN 978-966-10-2384-9

УДК 821.161.2(075.2)

ББК 81.2 Укр я71

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2384-9

© Чорна М.М., Грабар Д.І., 2012

© Ілюстрації, Грабар Д.І., Чорна М.М., 2012

© Навчальна книга – Богдан, 2012

Я — Букваринка, сестричка-близнючка відомого тобі Букваря.

Радію, що ти сьогодні прочитаєш мою першу сторінку, а це означає — ти вже справжній читач.

Спочатку братик мій вів тебе у чарівний світ слова, а тепер моя черга.

Я познайомлю тебе з дуже цікавими легендами, казками. Ти знатимеш про людей, які прославили Україну на весь світ, навчу тебе думати, жити так, як велить серце. Бажаю тобі радості пізнання та удачі.

Твоя Букваринка

РОЗДІЛИ БУКВАРИНКИ

Моя країна — Україна

Великі люди України

Наші свята

Ти і родина

Що таке добре, що таке погано

Дивовижний світ навколо тебе

Ми — маленькі дослідники

обери одну. Обов'язково уяви собі ситуацію, і лише тоді приступай до великої справи. Не забудь: кожен текст чогось людину повчає. Успіхів тобі і цікавих, захоплюючих казок.

1. — Ой, що ми бачили, що ми бачили! — розбудили усе сонне птаство на подвір'ї два Шпачки, які тільки-но повернулися з вирію.

2. — Для мене і ти, Підсніжнику, і ти, Проліску, є найдорожчими, — промовила Весна до своїх дітей.

3. — Апчхи! Апчхи! Щось ніяк не позбудуся нежитю, — скаржився маленький Підсніжник Мати-й-Мачусі. — Мерзну в ніжки... Добре тобі: ти ростеш на горбочку, де сонечко пригріває більше, а до мене в яроч коли ще загляне.

4. — Набридло мені сидіти у цьому ставку, — вередує мале Жабеня. — Хочу побачити світ білий... Он казала Зозуля Вороні, що такі дива, такі дива на світі білому... А тут?..

5. Надумали якось навесні дерева обрати Королеву краси. Довго сперечалися, кого ж запросити у поважне журі. Зійшлися на тому...

МИ — МАЛЕНЬКІ ДОСЛІДНИКИ

Мабуть, тобі доводилося замислюватися над назвами різних предметів і в тебе виникало питання: «Чому той чи інший предмет назвали саме так?»

У школі тебе оточує багато різних речей. Ти вже добре знаєш їхні назви, використовуєш їх, складаючи речення, описуєш предмети, пробуєш самотійно придумувати про них казочки.

Сьогодні Букваринка розповість про те, як з'явилися в нашій мові назви добре відомих тобі шкільних предметів.

Походження деяких із них ти, напевно, можеш пояснити самотійно. Ти ж здогадуєшся, що **лінійка** — це предмет, який допомагає тобі креслити *лінії*; **ручка** — предмет, який ти тримаєш щодня у своїй маленькій *руці*. Слово **підручник** теж пов'язане з *рукою* — це ж особлива книжка, яка тобі завжди допоможе, щодня буде *під рукою*.

Тобі зрозуміло, що **зошит** — це всього-на-всього *зшиті* аркуші паперу, а було ще в нашій мові й таке слово, як **зшиток**.

А ось значення багатьох інших слів тобі ще важко пояснити — для цього треба прочитати дуже багато мудрих книжок.

Парта́ч — людина, котра робить що-небудь невміло, неохайно, недбало.

Перела́з — місце переходу через огорожу.

Пече́ня — запечене або смажене м'ясо.

Піво́стрів — частина суші, що врізається у водні простори, але сполучена з материком.

Пізна́ти ази́ — пізнати основи чогось, досягнути.

Пові́р'я — перекази і легенди.

Поли́ва — гладка блискуча речовина, якою покривають керамічні вироби.

Поло́ва — відходи, одержані при обмолоті й очищенні зерна.

Порт'є́ра — завіса з важкої щільної тканини на дверях або на вікні.

При́зма — переважно прозорий багатогранник.

Прито́ка — річка, яка впадає в більшу річку.

Пру́дко — швидко.

Пу́ща — великий густий ліс.

П'ята́к — монета вартістю п'ять копійок.

Рейс — переміщення вантажів або пасажирів транспортними засобами (літаком, поїздом, автобусом).

Ридва́н — карета для далеких подорожей, запряжена 6-12 кіньми.

Роздо́лля — вільний, широкий простір.

Сі́ни — нежитлова частина селянської хати, яка з'єднує житлове приміщення з ганком.

Скі́бочка — шматочок.

Скі́петр — оздоблена дорогоцінним камінням золота палиця, яка є символом царської чи королівської влади.

Сочеві́ця (чечеві́ця) — бобова рослина.

Стрепену́тися — сильно здригнутися всім тілом.

Те́ка — те саме, що папка, портфель.

Тенді́тний — тонкий, ніжний за своєю будовою.

Трясовина́ — хистке, багнисте місце на колишній водоймі, поверхня якого поросла мохом і травою.

Туш — 1) фарба стійкого кольору; 2) музичне привітання.

Ужитко́вий — той, який має практичне застосування.

Утя́мити (втя́мити) — зрозуміти.

Фу́га — форма багатоголосого музичного твору.

Фунда́мент — опорна підземна частина споруди.

Хлуди́на — різка, прутик.

Цеме́нт — речовина, яка після змішування з водою швидко тужавіє і перетворюється на камінь.

Цура́тися — триматися осторонь, уникати.

Чага́рі (чагарни́кі) — густі зарості кущів.

Шкі́лка — ділянка, де вирощують саджанці рослин; розсадник.

Шпиль — верх чогось.

Шулі́ка — хижий птах з родини яструбових.

ВІДГАДКИ ДО МАЛЮНКІВ, КРОСВОРДІВ, ЗАГАДОК

С. 48. Коза, ангел.

С. 49. Дідух, свічник.

С. 53. Лоза, писанки, паска, баранчик.

С. 71. 1. Маля, доросла людина, літня людина.

2. Троє.

3. Троє.

С. 72. Сестра, тато, дід, мати, доня, брат.

С. 109. Червень, липень, серпень; вересень, жовтень, листопад; грудень.

ЗМІСТ

Моя країна — Україна	5
Великі люди України	32
Наші свята	46
Ти і родина	54
Що таке добре, що таке погано	75
Дивовижний світ навколо тебе	91
Ми — маленькі дослідники	101
До уроків позакласного читання	114
Словник	153
Відгадки до малюнків, кросвордів, загадок	158

Навчальне видання

Чорна Мирослава Михайлівна
Грабар Дарій Іванович

Букваринка

Посібник для 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ірина Чорненька*
Ілюстрації *Дарія Грабаря, Мирослави Чорної*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Комп'ютерна верстка *Галини Кузів*

Підписано до друку 14.08.2012. Формат 70x100/16.
Папір офсетний. Гарнітура Таймс ЕТД. Умовн. друк. арк. 12,90.
Умовн. фарбо-відб. 51,60.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.
Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529 м. Тернопіль, 48008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com,
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2384-9

